D·N
10/9 1953

Striden inom labour

Inför den stora partikongressen i slutet av denna månad pågår en livlig, på vissa håll hetsig debatt inom den engelska socialdemokratin. Utan tvivel söker ledarna i tystnet finna compromissformler som utåt skall ge åtminstone skenet av enighet och bryta utåden av motsträndarnas påstående att labour på grund av inre splittring är ur stånd att segra i en valstrid eller att överta regeringens skötsel. Men hittills ser det snarare ut om om partikongressen måste ge bilden av hårda politiska och personliga motsättningar.

Den deklaration som partistyrelsen framlade på försommaren kallade "Utmaning till England" (Challenge to Britain), men denna stolta beteckning framstod närmast som ett försök att överskyla aktstyckets moderation. I socialiseringsfrågan begärdes självfallet att regeringen Churchills avsocialiseringsåtgärder inom stål- och transportindustrin skulle återgå, men i övrigt uttryckte man sig med stor försiktighet; kemiska industrin, maskinindustrin, flygindustrin skulle överföras i offentlig ägo då så befunnes lämpligt. Inom båda flyglarna av partiet har dessa och andra medlande formuleringar framkallat kritik. I en rad motioner till partikongressen från lokala avdelningar — till stor del behärskade av bevaniterna — har man förordat socialisering av alla grundläggande incustrier, medan å andra sidan uppmaningar har framkommit att i det närvarande läget avstå från alla socialiseringskrav av större betydelse. Den radikala linjen har främst drivits i en del inlägg i New Statesman och i bevanitermas Tribune. Moderationen, för att int. säga konservatismen, har fått ett samlande uttryck i det betänkande om "offentlig äganderätt" (public ownership) som nyligen publicerades av fackföreningarnas centralorganisation, Trades Union Congress (TUC).

Fackföreningarna förklarar i allmänna ordalag att den socialisering som genomförts varit värdefull och att man principiellt skall fortsätta på samma väg. Inom vissa områden, särskilt kolindustrin, har ineffektiviteten i hög grad ökats säger man — utan tvivel med rätta, ty vanskötseln av kolgruvorna var tidigare en av det engelska folkhushållets skandaler. I fråga om lönerna är erfarenheterna högst blandade; gruvarbetarnas löner har stigit med 50 procent mera än de egentliga industriarbetarnas, järnvägsmännen har däremot endast fått tre femtedelar av den genomsnittliga stegringen, inom gas- och elektricitetsverken har samma löneökning skett som den inom andra socialiserade eller privata näringsgrenar vanliga. "Socialiseringen kan inte öppna dörren till obegränsade lönestegringar"; bakom denna självklarhet i betänkandet skymtar insikten att i själva verket socialiseringen på denna punkt saknar avsevärd betydelse. Det är betecknande att man inte gör något försök att hävda att arbetslusten eller livsglädjen i största allmänhet skulle ha stimulerats av känslan att vara verksam i statsföretag, i "egna" företag. Den särskilt av Sir Wigfords anhängare tanken att socialisering skulle medföra ägandets lycka — och att man därför skulle arbeta ungefär som på sin egen sommarstuga — har visat sig vara en total illusion.

Snarare tycks det vara så att socialiseringslavern minskat inom folket. "Det skulle inte vara sant att i dag påstå att den allmänna opinionen är starkt förberedd för överförande av nya industrier till offentlig äganderätt", heter det. Därför måste man gå varligt fram och ta hänsyn till erfarenheten och samhällets omedelbara behov. Det väsentliga är att öka investeringarna och att därmed möjliggöra industriell expansion, inte att socialisera vad som redan finns. På enskilda punkter yppas en kritik av socialiseringsorganisationen, som inte går väl samman med de generella lovorden i principuttalandena. Sålunda betonas att centralisationen drivits för långt och att det visat sig svårt att dra en gräns mellan ministeriernas och de inom skilda företag eller industrier verkande förvaltningsrådens befogenhet.

Resultatet av dessa överväganden blir att de brittiska fackföreningarna i dagens läge ser avstånd från så gott som all ytterligare socialisering. Om de önskar inte att en eventuell ny arbetarregering skall driva socialiseringslinjen som något väsentligt. Den enda punkt — utöver återsocialisering av det avsocialiserade — i vilken man tar en klart positiv ståndpunkt är vattenkraft och vattenverk, där visserligen kommunerna övertagit det mesta, men där dock en del finns kvar i privat ägo. Detta är inte någon stor sak; många icke-socialister instämmer i kravet. På de andra områden som partistyrelsen för ett par månader sedan utpekade som socialiseringsobjekt är TUC däremot i hög grad reserverad. I fråga om den kemiska industrin, flygindustrin, maskinindustrin, skeppsbyggnaden påyrkas utredningar eller uppröttänds av råd med vissa dirigerande befogenheter — inte socialisering.

Detta betänkande erinrar om en tendens som Max Weber ansåg sig kunna fastslå redan för fyrtio år sedan: det är de intellektuella, främlingarna, inom arbetarrörelsen som främst ivrar för extrema åtgärder, den stora massan av arbetare gör det inte. Vid den förestående partikongressen kommer efter all sannolikhet strid ännu en gång att stå mellan de lokala partiavdelningarna, som består av principsocialister utanför arbetarklassen, och de stora fackföreningsorganisationerna. Det är de slutsatserna, med sin väldiga majoritet inom partiet, som kommer att segra — en seger för försiktighet och saklighet, ett nederlag för ideologisk politik och illusionism.

Socialdemokratin och Adenauer

"Väljarna har givit sitt stöd åt en nationalistisk och diktatorisk politik", förklarade den tyska socialdemokratins ledare Ollenhauer i måndags, sedan valresultatet offentliggjorts. I tisdags fällde han liknande uttalanden. Man kunde befara, sade han, en "mer auktoritär politik" liknande den som fördes i Österrike av Dollfuss år 1934. Det är nästan otroligt att ett stort demokratiskt parti ledande man gör sig skyldig till så oerhörda förlöpningar. All anledning saknas att anta att Adenauer skulle föra annat än en klart demokratisk politik; att jämföra honom med Dollfuss, som upprättade ett slags kyrkligt-fascistisk diktatur efter att ha slagit med socialdemokraterna, är fullkomligt vettlöst. I fråga om nationalism eller patriotism finns sannerligen inte några skillnad mellan de båda tävlande huvudpartierna i Tyskland; intet parti har uppträtt med större nationell iver än socialdemokraterna under de senaste åren.

Anledningen till Ollenhauers utbrott är uppenbarligen irritation över nederlaget, eller rättare över den uteblivna segern. Socialdemokratins halvneutralism har underskänts av väljarna, och denna ståndpunkt har främst företrätts av Ollenhauer. Det är väl känt att många socialdemokrater i ledande ställning är kritiska eller tveksamma inför det utrikespolitiska program som partiet valt som plattform för propaganda; kritiken har kommit fram på partikongresserna, men den hårda disciplin som av ålder präglat tysk socialdemokratri har hindrat den att ta sig mera markerade uttryck. Då Willy Brandt — kunnig och moderat socialdemokratisk riksdagsman från Berlin — i Morgon-Tidningen kommenterar det tyska valet betonar han att partiet har anledning att "begrunda erfarenheterna". Man kan förmoda att Brandt, liksom många andra, tänker sig en omprövning av partiets utrikeskurs. Ollenhauer tycks däremot genom att skrika upp sig vilja nå den auktoritet som hans föregångare Schumacher vann på andra och starkare skäl.

Socialdemokratin utanför Tyskland har glädjande nog inte anknutit till Ollenhauers anklagelser. Och inom Tyskland har dessa anklagelser avvisats på ett sätt som inte kunde vara mera auktoritativt och betydelsefullt. Den västtyska landsorganisationen, som i princip är politiskt neutral men vars överväganden majoritet utan tvivel är socialdemokrater, anlog genom sin styrelse före valet en resolution som i sitt krav på "en bättre förbundsdag" med visst fog kunde påstås vara ett uttryck för missnöje med regeringen. Nu har denna organisations officiella organ, Welt der Arbeit, betecknat valet som "ett klart och tydligt uttalande för demokratin", betonat värdet av att en rad småpartier försvunnit och uttryckt förhoppningen att CDU:s stärkande på koalitionsbrödernas bekostnad skall medföra en mera aktiv socialpolitik. Därmed är Ollenhauers av nederlagets bitterhet framkallade överilningar reducerade till sitt rätta värde.

PRESSGRANNAR

Som bröstton i old karaktäriserar Upsala Nya Tidning (fp) Socialdemokratiska ungdomsförbundets lilla privatkrig med Radiotjänst:

Radiotjänst har omgående lämnat ett klart svar på det kuriösiku SSU-arna numera uppstånd i SSU:s arna trodde tydligen att Kurt Andersson skulle stå nere vid Centralen med mikrofonen i hand och göra intervjuerna, medan man på Radiotjänst väntade att SSU skulle låta höra av sig, när lägerdeltagarna var hemma och hade tid att komma upp på Radiotjänst och bli intervjuade. Erbjudandet om ett eksinslag i serien står fast.

Det är egna misstag SSU-arna sitter och tjurar över. Ju förr de rycker upp sig och uppträder som vuxet folk, desto bättre.

Så länge konflikten består kommer Radiotjänst inte utan allvarlig kritik att kunna förse de andra politiska

Låglönad vill hellre ha pension än kortveckan

De svenska låglönegrupperna är i första hand intresserade av trygghet i anställningsvillkoren, vilket visar sig bl. a. i deras lönekrav — här har det brustit åtskilligt för dem även, och det motiverar också en förstärkning av LO-ledningens ställning.

Låglönegrupper kan ej släppa lönekrav

Och Axel Ohlund: — Enligt min åsikt vore den bästa metoden att skärpa vinstbeskattningen på företagen — de företag alltså som kan bära trycket — i stället för att slå ut kostnaden för nya socialförmåner på den allmänna beskattningen.

Stor fackförbundsrörelsen helt in på den sociala linjen; ålderspensioner, ökade pensioner, kortad arbetstid, står men mycket snart i den situationen att det inte längre finns någon marginal kvar för konsumtionsvaror — att det inte längre kan vi i låglönegrupperna helt enkelt inte släppa, även om vi får lägga våra framställor på lång sikt och i viss mån indirekt, genom en "clearing". Frågan är hur man kan överlåta lönerörelserna i så stor utsträckning till den politiska ledningen utan att det uppstår en förtroendekris i fackorganisationerna.

"Politisering" av fackorganisationerna

John Nilsson: — Det är oundvikligt att fackföreningsexpeditionerna i framtiden inte bara sköter rent fackligt ekonomiska ärenden, utan också socialpolitiska. Den utvecklingen har vi sett pågå länge, och den kommer att fortsätta. Den måste.

— Man skulle inte kunna tänka sig en decentralisering, så att lokala fackföreningar finge bestämma i vilken grad arbetsgruppsrörelsen skulle ta ut produktionsvinsterna i löneökningar eller t. ex. arbetstidsförkortning? frankastar Bengt Fagerlund, men mest som ett tankeexperiment, men Axel Ohlund river i:

— Och skapa en ny djungel av särbestämmelser? Det går aldrig. De sociala förmånerna måste fördelas generellt, lagstiftningsvägen. Eftersom de olika företagens ställning är så olika, och uppfattningen om vad som egentligen är "låglönegrupp" också skiftar — en kvalificerad glasarbetare kan anse sig i låglönegruppgentemot en okvalificerad metallarbetare fast båda har ungefär samma inkomst — kan man aldrig nå till överenskommelse avtalsvägen. Den politiska organisationen måste föra fram frågan till avgörande.

Men någon underordning av den fackliga organisationen under den politiska vill ända ingen av de tre gå med på . . .

Geut

Ströing: Kritik mot arbetarskydd oberättigad

Fabriksarbetarförbundets kongress valde på onsdagen t. f. sekreteraren Nils Leistedt till förbundssekreterare efter förbundets studiesekreterare Ekstuendes och det beslöts att förbundet i kommande överläggningar med övriga förbund skall söka medverka till högre stipendier, i synnerhet för familjeförsörjare.

Till hedrandet av förbundets avlidne sekreterare Carl F. Lindahls minne anslog kongressen 5.000 kr. till en minnesfond för fackliga utlandsstudier.

Socialminister Ströing höll föredrag om socialpolitiken, varvid han bl. a. framhöll att de väntade reformerna i olycksfallsförsäkringen aldrig fullt kan ersätta kroppsskadorna; de förebyggande åtgärderna är oförsonliga. Arbetarskyddet har kritiserats bl. a. för att de statliga inspektörerna skulle vara för få, men även en fördubbling skulle knappt påverka riskerna. Vad man får bygga på är intresset och samarbetet hos arbetare och företagare.

Det debatt om lönepolitiken

På förbundsstyrelsens förslag anslog kongressen 30.000 kr. till socialdemokratiska partiets stridsfond och uttalade sitt förtroende för partiet som bärare av den svenska arbetarrörelsens politiska ideal och främjare av reformverksamheten.

Det socialpolitiska reformverket måste utbyggas vidare, uttalades det. Härvid anmäler sig i första hand två aktuella reformer: allmän tjänstepensionering och arbetstidens förkortning. En intensiv debatt om lönepolitiken hölls på eftermiddagen, i vilken även IO:s andre ordförande Einar Norrman deltog. Debatten gällde ett yrkande om att kongressen skulle hemställa till LO att samla fackföreningsrörelsen till en samordnad lönepolitisk offensiv och att sätta reallönehöjning som allmän riktlinje. Förbundsstyrelsen ansåg att bägge kraven tidigare ingått i fackföreningspolitiken, varmed motionen ansågs bevarad, vilket småningom också bestöts av kongressen.

DAGENS NYHETER
TEGELBACKEN, STOCKHOLM 1
Telefon 22 40 00
För riksanmtal: 22 40 20
Telegramadress: Dagenyheter
Postgiro: 1616 (för annonser) nummer / 1617 (för prenumeration)
Chefredaktör: Herbert Tingsten
(Träffas säkrast kl. 12.30—14.30)
Politisk huvudredaktör: Leif Ekberg
Redaktionschef och ansvarig utgivare: Sten Hedman
Dagens Nyheters Aktiebolag
Verkst. direktör: Helge Hellberg
PRENUMERATIONSPRISER
(t. o. m. 1 augusti 1953)
A - Stockholmsupplagan
Stor-Sthlms övriga tätningsområde landet
Månad ..... kr. 6:50 6:—
Kvartal ..... „ 19:— 17:50
ANNONSPRISLISTA
daterad 1/1 1953 tillhandahålles på begäran.
Dagens Nyheters tryckeri.
Stockholm 1953.

SKYDDSGALLER!
För dörrar o. fönster tillverkas och uppsätten, även äldre m. m. enl. :t försäkringsvillkor.
G. HORNSTAMS mek. verkstad
Götgatan 86. Tel. 42 56 56.

Annons.
Som ny igen blir kostymen efter en behandling hos Saltsjöbadsvätten. Ring 19 02 80, eller lämna in den i en av våra affärer.

Ny, exklusiv Biro
Nya Biro modell 11 står på toppen —
nu i högglanspolerad plast i mängder av vackra och glada färger.
Nya eleganta Biro kan fås med säkerhetshuv i plast eller i glänsande metall.
Biro 11 kr. 22:-
GENERALAGENT: GEORG TEMPELMAN, STOCKHOLM

Fabriksarbetarförbundets nye förste sekreterare, Nils Leistedt.

Det är emellertid på tiden, att alla dessa utredningar äntligen blir slutförda. I landsortspressen har nyligen erinrats om, att arméchefen Ehrensvärd förordnande löper ut nästa år. Han är ytterst den, som anmärkningar och anmälningar i detta mål riktar sig mot. Även med hänsyn till hans personliga intresse borde hela denna utredningskarusell snarast bringas till ett slut.

Även om saken är olustig för somliga, går det inte att anständigtvis skjuta på prövningen längre.

En pralin till hr Undén överräcktes av Handelstidningen (fp):

Att neutraliteten skulle vara en förlegad politik har utrikesminister Undén ofta gjort sig möjlan att betrida. Den 8 september 1949 ställde han för att vara motsatsen några öppna frågor till den i Stockholm församlade interparlamentariska unionen. Vilken utrikespolitik kommer Tyskland, Kina, Japan och Indien att skaffa sig, undrade hr Undén. Fyra år efteråt blir svaret att Indien försöker sig på någonting liknande en neutral politik, men att Japan seglar i den amerikanska konvojen och att Kina, som vi inte nämner oss, befinner sig i tämligen hög grad på den motsatta sidan. I sändags inträffade det så att Västtyskland väljare omfattade bad sig det neutrala programm, som hr Undéns tyska partivänner bett den anslutа sig till. Kvar står som sagt Indien — noga räknat en fjärdedel av utrikesministerns ursprungliga tankestallare.

Kyrkomötet

sammanträder torsdagen den 10 september 1953 kl. 15.

SJÖVÄGEN ÄR HUVUDVÄGEN TILL VÄNNERNA I ENGLAND
Kontakta SVENSKA LLOYD för kontakt med England
Nu 4 segelingar per vecka.

RÖI SOLEIL cognac
från AUGIER FRERES cognacs finvin
med 300 års erfarenhet.
Kr. 24:50 1/1
12:90 1/2
Systembr. nr 105

"AEG-MOTORN"
— ett kvalitets-begrepp
"AEG-motorer — prövade i 60 år över hela världen, i alla klimat och under de svåraste driftsförhållanden — har gjort sig kända för driftsäkerhet och effektivitet. För varje ändamål finnes en lämplig AEG-motor!
ELEKTRISKA AKTIEBOLAGET AEG
STOCKHOLM • GÖTEBORG • MALMÖ • NORRKÖPING • SUNDSVALL • SKELLEFTEÅ • KARLSTAD

stryk på... ...torka av
Så enkelt är det
HÖGGLANS utan polering
med JOHNSON'S CAR-plate AUTO WAX
Säljes hos servicestationer, bilutbytesföretag och i Högbandelin.
AMERIKAS MEST SÅLDA BILPOLISH
Generalförsäljare:
Bilbranschen: AB A. WIKLUND
Färgbranschen: HANDELS AB RIVIERA, Stockholm

TRELLEBORG terräng DÄCK
det enda äkta
med full ply
— extra hårdföra däck med fullt antal cord-lager av konstsilke
TRELLEBORGS GUMMIFABRIKS AB TRELLEBORG
BILRINGAR · MOTORCYKELRINGAR · CYKELRINGAR · TRAKTORRINGAR · SLANGAR ·

© Tingstensamlingen Publicerad med tillåtelse av Dagens Nyheter AB.